

XXVIII. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

11. svibnja 2023.

drugi (II.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima koji ispit pišu na papiru

1. Ispit se piše 100 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica u zagradama otisnute velikim tiskanim slovima.

Budući da voli nastavni predmet _____ (KEMIJU), Marina u svojoj školi neprestano izvodi pokuse. U to ju je znanstveno područje uvela njezina sestra Ana, koja na svojem fakultetu upravo pohađa kolegij _____ (ANORGANSKA KEMIJA). Marina već sad vrlo uspješno određuje imena pojedinih _____ (ORGANSKIH) spojeva, a nakon što je pročitala Anin seminarski rad _____ (ANORGANSKI MATERIJALI I SUTRAŠNJICA), zainteresirala se i za _____ (ANORGANSKU KEMIJU). Marini su pokusi zasad hobi, no sa sigurnošću možemo zaključiti da će jednoga dana postati uspješna kemičarka, a možda i _____ (NOBELOVKA).

6	
---	--

2. Upiši *i*/*je* u skladu s pravopisnim pravilima.

- a) Možemo li konačno rasv____tliti koji ti je hobi ili ćemo to još dugo rasv____tljivati?
- b) Sv____stan sam čime se želim baviti u životu, kao što si i ti zasigurno sv____sna.
- c) Prom____nio sam nekoliko hobija. Volim prom____ne.
- d) Jedan mi je m____štanin poklonio m____sečnik o vrtlarstvu.

4	
---	--

10	
----	--

3. Napiši odgovarajuće oblike posvojnih pridjeva izvedenih od imena u zagrada.

- a) U _____ atelijeru nastaju vrijedne umjetnine. (Dario)
- b) Nema _____ crnog štapa za ribolov. (Luka)
- c) Predat ćemo Tihani _____ šahovsku opremu. (Mia)
- d) Zvonimir je posudio _____ kist. (Jeanette, izgovor: [žanet])

4	
---	--

4. Upiši pravopisne znakove tako da rečenice budu napisane u skladu s pravopisnim pravilima.

- a) Za dan dva poklonit ćemo joj kako smo se i dogovorili pribor za slikanje i slikarsko platno
- b) Mislim da je bolje cijeli dan slušati staru rok glazbu nego satima gledati turske hit serije
- c) Počinje li mi tečaj u osam sati pitao je Šime
- d) Nakon nastave naš je učitelj pripravnik otišao u obližnju trgovinu kako bi predao skupljenu PET ambalažu i kupio LED žarulje za učionicu
- e) Sreo sam gđu Tihić i dr spec obiteljske medicine Marka Antonija Zoranića

5	
---	--

9	
---	--

5. Pročitaj tekst iz *Novoga lista* te izdvojenim riječima odredi vrstu riječi i gramatičke kategorije (npr. N, s. r., jd.).

Novo istraživanje koje su proveli istraživači sa Sveučilišta Colorado Boulder u suradnji s Američkim društvom za borbu protiv raka pokazalo je da bavljenje vrtlarstvom stvara pravu revoluciju u našim životima. Zapravo, ljudi koji se počnu baviti vrtom ili povrtnjakom skloniji su jesti više voća i povrća (namirnice vrlo bogate vlaknima) i imaju više tjelesne aktivnosti. To su dvije zdrave navike koje liječnici preporučuju za smanjenje rizika od razvoja raka i drugih kroničnih bolesti poput dijabetesa ili visokoga krvnog tlaka. Ali to nije sve: briga o biljkama pozitivno djeluje i na smanjenje razine stresa i tjeskobe te na ublažavanje simptoma nekih psihičkih poremećaja.

(prema: Šarlota Brnčić, *Zašto početi vrtlariti u 2023. godini?*)

	vrsta riječi	gramatičke kategorije (padež, rod i broj)
koje		
našim		
voća		
krvnog		
smanjenje		
nekih		

6	
---	--

6	
---	--

6. Pročitaj tekst iz *Slobodne Dalmacije* te odredi glagolski oblik i lice i broj izdvojenih glagola (npr. 1. l. jd.).

Jedrenje je jedna od najstarijih vještina koja je čovjeku omogućila otkrivanje novih horizonata. Danas je jedrenje olimpijski sport, a može biti hobi, posao ili stil života. Za djevojčice i dječake koji sjedaju za kormilo jedrilice i koji stječu prva jedriličarska iskustva taj sport omogućuje stjecanje novih znanja i vještina. Boravkom na brodu i upoznavanjem novih ambijenata uče kako svladati prirodu, a ujedno se izgrađuju kao samosvjesne osobe, što je za razvoj psihe mladih jako važno.

(prema: Ante Šunjić, *Ljeto je za 'teoriju', zimi se najbolje uči jedriti! Evo razloga zašto*

Pločani vole vjetar)

	glagolski oblik (kao cjelina)	gramatičke kategorije (lice i broj)
omogućila je		
je		
biti		
sjedaju		
izgrađuju se		

5	
---	--

5	
---	--

7. Kojim su funkcionalnim stilom pisani sljedeći tekstovi?

a) upisnica u srednju školu: _____

b) intervju u *Glasu Istre*: _____

2	
---	--

8. Oblikuj smislene te pravopisno i gramatički točne rečenice u kojima ćeš upotrijebiti riječ *zbilja* kao imenicu i prilog.

a) rečenica u kojoj je riječ *zbilja* imenica:

b) rečenica u kojoj je riječ *zbilja* prilog:

2	
---	--

9. Odredi vrstu nezavisnosložene rečenice.

a) Radovali smo se jedrenju, ali se pokvarilo vrijeme.

b) Niti je svirao niti je pjevao.

2	
---	--

6	
---	--

10. Odredi vrstu zavisnosložene rečenice.

a) Hobi je da boljega ne može biti.

b) Radite što vam se sviđa.

c) Čujemo kako se svi bave nogometom.

d) Vidim gdje jedre.

e) Sve sam napravio kako ste mi objasnili.

f) Kao što Matilda voli jedrenje, ja volim kuhanje.

g) Čim dođeš, naučit ću te saditi biljke.

h) Toliko sam kuhao da ću sigurno zadiviti oca.

8	
---	--

8	
---	--

11. Napiši bliskoznačnice podcrtanih riječi u navedenim rečenicama. Odgovore napiši u kanonskome obliku.

a) Morate trezveno razmišljati kad se nađete u bezizlaznoj situaciji.

trezveno – _____

b) Prije no što prionete na posao, razmislite kakav vrt želite imati.

prionuti – _____

c) Nasumce kupovati potrepštine za ribolov nije baš pametna odluka.

nasumce – _____

d) Zajedljivo je komentirao njihov neuspjeh pri sadnji novih sadnica.

zajedljivo – _____

e) Kad radiš u vrtu, moraš nositi odjeću u kojoj se osjećaš nesputano.

nesputano – _____

5	
---	--

12. Napiši odgovarajuće etnike.

Stanovnici Svetoga Roka nazivaju se _____, stanovnici

Raba nazivaju se _____, a stanovnici Babine Grede

nazivaju se _____.

3	
---	--

8	
---	--

13. Ispiši konektore iz teksta i odredi im vrstu s obzirom na način na koji uspostavljaju odnos s prethodnom rečenicom.

Naslovnicu novoobjavljene knjige o pčelama oblikovala su naša dva slikara, velika zaljubljenika u prirodu. Motive iz prirode ostvarili su nanošenjem bezbrojnih točkica jarkih boja i tako nas uveli u davni svijet impresionističkih slikara. Osim toga ova bi knjižica trebala biti poticaj svima koji se bave pčelarstvom, odnosno proizvodnjom meda. Naime, pčelari bi sigurno proučili savjete kako bi se proizvodnja meda poboljšala i unaprijedila. Štoviše, nastojali bi te savjete što prije primijeniti u praksi.

4	
---	--

14. Ispiši okolnosnu (adverbijalnu) sintagmu koja je rezultat pridruživanja i preoblikuj je u okolnosnu (adverbijalnu) sintagmu koja je rezultat glagolskoga upravljanja.

Zbog sinočnjega glasnog navijanja na gradskome stadionu počeo je govoriti promuklo.

1	
---	--

5	
---	--

15. Ispiši riječi u kojima su provedene glasovne promjene i odredi o kojim je glasovnim promjenama riječ.

Ujutro se kukci pričvrste za stabljike koje imaju cvijeće jakoga mirisa.

2	
---	--

16. Odredi vrstu podcrtanih leksema s obzirom na vremensko raslojavanje leksika.

a) Pronašla sam razglednicu koju mi je djed poslao iz Čehoslovačke 1991., prije negoli je došlo do njezina razdruživanja. _____

b) Osim riječi *ležeći policajac* pojavljuje se i riječ uspornik.

c) Šenoin otac Alojz bio je biskupski sladopek.

d) Moj djed uvijek govori da je želio biti profesor fiskulture.

e) Danas mladi rado nose ribokice.

5	
---	--

7	
---	--

17. Preoblikuj rečenice tako da izbjegneš metonimiju.

Cijeli stadion digao se na noge. Tisuću lica uzbuđeno je navijalo.

2	
---	--

18. Ispiši sročne sintagme iz navedene rečenice.

Vrtlarima početnicima treba jasno predstaviti moderne načine sadnje proljetnica u visokim gredicama.

3	
---	--

19. Pročitaj sljedeću rečenicu i riješi zadatke.

Uzgajanje citrusa poput limuna i limete može biti vrlo zahtjevno, a uzgajanje jabuka i šljiva znatno je jednostavnije.

a) Odredi sinonim riječi *citrus*. _____

b) Odredi hiperonim riječi *citrus*. _____

c) Odredi tri kohiponima riječi *limun* i *limeta* ako im je hiperonim riječ *citrus*.

3	
---	--

8	
---	--

20. Napiši odgovarajuće oblike riječi u zagradama.

Upoznao sam zanimljiva _____ (filatelist) i
_____ (kleti se – prezent, 1. l. jd.) da nikomu neću pričati o zanimljivim
_____ (dio) njegove zbirke. On se bavi i umjetničkom fotografijom,
pa su na mnogobrojnim njegovim fotografijama u prvome planu _____
(obelisk) baroknih građevina.

4	
---	--

21. Napiši odgovarajući oblik posvojnih pridjeva izvedenih od zadanih imenica u zagradama.

Ranom zorom probudila me _____ (vrabac) pjesma i
_____ (žabac) kreket te sam konačno shvatio da je
_____ (Parlov) vrt najljepši.

3	
---	--

7	
---	--

22. Razvrstaj podcrtane arhaizme s obzirom na vrstu.

Došad u Zavalu parvi lov počaše

Gdi velu ni malu ribu ne ujaše,

Jer mrižu zadiše u parvo metanje

Kom se utrudiše potezat zamanje.

Zatim popadoše kolač od kamika,

Mrižu provargoše, spustiv ga dolika

Kojim (nuti čuda) taj čas ju oddiše

I sebe od truda barzo slobodiše.

(prema: Petar Hektorović, *Ribanje i ribarsko prigovaranje*)

a) izrazni: _____

b) fonološki: _____

c) morfološki: _____

5	
---	--

5	
---	--

23. Pročitaj sljedeću višestruko složenu rečenicu i riješi zadatke.

U drugoj polovici travnja, kad se proljeće već dobro razmaše i kad se u čamcu može već skinuti i košulja usprkos vjetru što pirka iz donjega toka, pojave se hobisti koji su u to doba godine najživlji jer imaju najviše ideja i stalno pokušavaju nešto novo napraviti.

a) Koliko je surečenica u navedenoj rečenici?

b) Ispiši glavnu surečenicu.

c) Ispiši dvije atributne surečenice.

d) Ispiši uzročnu surečenicu.

5	
---	--

5	
---	--

24. Pročitaj tekst iz *Novoga lista* i riješi zadatke ispod teksta.

Brojni su razlozi zbog kojih je dobro slobodno vrijeme provoditi u prirodi. Svakim izletom u prirodu vidimo nešto novo, ispunjavamo svoje dane i imamo osjećaj da smo se upustili u nove avanture. Planinareći, vježbamo cijelo tijelo i sagorijevamo kalorije a da toga nismo ni svjesni. Kako hodanje poprilično umara, navečer nećete imati problema sa spavanjem te ćete napokon uspjeti odspavati i odmoriti se. S pomoću planinarenja pronaći ćete unutarnji mir. Brojna istraživanja pokazala su kako planinarenje ima terapijsko djelovanje i pomaže nam da postanemo svjesni sebe.

(prema: Mija Dropuljić, *Ovaj hobi je dobar za vaše fizičko i psihičko zdravlje. I prilagođen je baš svakome*)

- a) Kojemu je hobiju posvećen članak? _____
- b) Koja je riječ u tekstu sinonim riječi *pustolovina*? _____
- c) Koji je izraz u tekstu bliskoznačan riječi *dokolica*? _____
- d) Koji je glagol u tekstu u antonim glagola *umoriti se*? _____
- e) Citiraj sintagmu kojom se naglašava vjerodostojnost tvrdnji o blagodatima spomenutoga hobija. _____
- f) U kojim se licima autorica obraća čitateljima?

- g) Što znači da planinarenje ima terapijsko djelovanje?

- h) Kojom su tekstnom vezom povezane prve dvije rečenice teksta?

8	
---	--

8	
---	--

25. Prouči obrazac (ne moraš ga ispunjavati) i riješi zadatke.

1. Imaš li hobi?

a) DA b) NE

2. Koliku važnost pridaješ hobijima? Zaokruži. (0 – nimalo mi nisu važni, 5 – izrazito su mi važni)

0 1 2 3 4 5

3. Što misliš, zašto ljudi imaju hobije?

a) O kojoj je vrsti obrasca riječ?

b) Koliko je zatvorenih pitanja u obrascu? _____

c) Objasni cjelovitom rečenicom čemu služi takav tip obrasca u svakodnevnome životu.

3	
---	--

3	
---	--